

Město vzhůru nohama

Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém domě. (Sk 16:31)

1. čtení: Žalm 131

Hlavní čtení: Skutky 16:16-40

ÚVOD: TO DÍTĚ MUSÍ PRYČ!

Milí bratři, milé sestry,

před pár dny jsem slyšel historku, která mě opravdu rozesmála. Jeden nejmenovaný farář kázal v neděli v kostele. Všechno by šlo při tom shromáždění jak po másle, kdyby ho jedno dítě neustále nerušilo. Vydržel to dlouho. Ale nakonec přerušil kázání a zvolal: *To dítě musí pryč!* Fór byl v tom, že se jednalo o jeho vlastního syna, který při bohoslužbách vyrušoval. Manželka tedy vstala a synka odvedla z kostela.

To dítě musí pryč! Toto rozhořčené zvolání se hodí i na dnešního hlavního hrdinu, na apoštola Pavla. *To dítě Boží musí pryč! Pryč z našeho města! Daleko od naší domoviny! Vždyť tento člověk nám kazí kšefty. Pobuřuje lidi kolem sebe. Dělá neplechu ve vězení. A děsí představitele našeho města.*

Ano, to všechno se stalo v makedonském městě Filipi. To všechno měl Pavel na kontě za pouhých pár dní. Zapsal se do paměti tehdejších filipských občanů. Pro někoho se stal služebníkem Ježíše Krista, skrze kterého přišla pravá víra do města. Bez něj by žádný sbor v tom místě nevznikl. Pro jiné byl buřičem a rozvratníkem, kterého je třeba buď zavřít, až zčerná, nebo násilím vyvést za hradby.

A přitom... A přitom by se nic z toho nestalo, kdyby Pavel nebyl celým svým životem oddán Ježíši Kristu. Víte, dnešní přečtený oddíl se skládá ze třech příběhů. Ale všechny jsou spolu vnitřně propojené. Nejen tím, že na sebe navazují, jako kostičky domina. Ale také něco společného vypovídají o apoštolu Pavlovi. On je oddán Kristu. A protože je oddán svému Spasiteli, město, do kterého vkročil na Boží popud, se na pár dní otřásá v základech.

I. SLUŽEBNÍK BOHA NEJVYŠŠÍHO

Pavel se nachází se svými spolupracovníky je ve městě Filipi. Stačil už zvěstovat evangelium bohaté obchodnici jménem Lýdie, a pak celému jejímu domu. Krásná, velice poklidná pasáž. (Sk 16:1-15) Ale ten zbožný klid netrvá dlouho. Lukáš vypráví, že jedna mladá otrokyně, která uměla věštit budoucnost, se pořád kolem nich motala. A kdyby se jen motala! Ona o nich všude rozhlašovala:

- *Toto jsou služebníci nejvyššího Boha. Zvěstují vám cestu ke spáse.*

Člověk by si řekl, že to není úplně špatná reklama, no ne? Žena „obdařená“ věsteckým duchem (z pohledu jejích pánů a vlastníků), nebo spíš „posedlá“ zlým duchem (z pohledu apoštola Pavla), o těchto Kristových učednicích mluví velice krásně a pravdivě. Copak oni nejsou služebníci Nejvyššího? Přišli z lidí tahat peníze, nebo je balamutit líbivými pohádkami? Ne! Oni skutečně lidem zvěstují cestu ke spáse, tedy Ježíše Krista samotného. Alespoň to tedy nemusí každému stále dokola vysvětlovat. Ta otrokyně to udělá za ně. Navíc v očích lidí, kteří ji znali, mohli ti do té chvíle neznámí učedníci stoupnout na ceně. Doporučují ji samotní bohové, nebo síly žijící mezi nebem a zemí.

Tak co mu vadilo? Proč to Pavla obtěžovalo? Když se vžiji do jeho kůže, smekám před Pavlovou odolností. Musel v sobě mít opravdu spoustu laskavé trpělivosti, kterou já bych v sobě jen těžko našel. Představa, že mě někdo stále pronásleduje a vykládá o mně druhým lidem, co jsem zač – dřív, než já můžu pusu vůbec otevřít – tato představa je naprosto šílená. Stalo se mi to jednou na nějaké mládežnické akci. Mladí a nadšení pořadatelé mě představovali asi dvaceti mládežníkům. Říkali: *Toto je Petr Kulík, evangelický farář v Přerově, který miluje Boha.* Úplně jsem strnul. Na takové uvedení jsem nebyl vůbec připravený. Ten klučina to myslel dobře. Nic špatného samozřejmě neřekl. Ale já bych se tak asi nikdy nepředstavil. Přišlo mně to příliš silné a nepatřičné.

A když to zažíváte na každém kroku po několik dní? Divím se, že s tou ženou Pavel nevyběhl mnohem dřív. Zároveň je na jeho reakci krásné, že Pavel reaguje slovy, a ne činy. Netahá ji za vlasy. Nevyhrožuje jí, že už jí vrazí pár facek, jestli toho okamžitě nenechá. Navíc se obrací na toho zlého ducha, a ne přímo na ni. On ví, odkud ta její slova přichází. On ví, co z ní mluví. A tak ten zlý duch mlčky a naprosto poslušně odejde z té ženy. Poslechne příkaz Páně na slovo. Pavel té ženě neublížil. Osvobodil ji z moci toho zlého ducha. Tím jí vlastně pomohl. I když musíme přiznat, že nevíme, jak s ní její páni potom naložili, když už jim nevydělávala takový balík peněz.

Bratři a sestry, Pavel z těch prohlášení nebyl jen na smrt unavený a otrávený. On byl také pohoršený. Co ho pohoršilo? Snad fakt, že o nich mluví žena? Dokonce otrokyně? To ne. Jemu vadilo, že zlý duch legitimizoval jeho evangelium. Jako by se snažil být patronem apoštola Pavla, a tím také jeho evangelia. Jako by se tímto chtěl vyvyšovat nad Pána Ježíše. A to je naprosto nepřipustné. Pavel přece slouží Bohu Nejvyššímu, o kterém třeba v listu Efezským píše toto. Dobře poslouchejte:

- ²⁰ *Sílu svého mocného působení (Bůh) prokázal přece na Kristu: Vzkřísil ho z mrtvých a posadil po své pravici v nebesích, ²¹ vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechna jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím.* (Ef 1:20-21)

A teď by měly ty síly, ta panstva a vlády, které Kristus porazil svým vzkříšením a kterým vládne, legitimizovat Pavlovu zvěst o Kristu? To je naprosto nepřijatelné!

Bratři a sestry, něco takového v trošku obměněné situaci prožíváme i my. A nejen křesťané. Když jsme kdysi v Přerově přemýšleli, zda si můžeme zažádat o dotaci z města na rekonstrukci střechy kostela, věděli jsme, že ty peníze pocházejí z výnosů výherních automatů, které zničily životy mnohým lidem a jejich rodinám. Byla to závažná a dlouhá diskuse. *Můžeme takovou podporu využívat? Jsou to skutečně čisté peníze? Je to morálně ospravedlnitelné?* Nebo když Jarek Nohavica přijal vyznamenání od Putina. Mnoho lidí mu to mělo za zlé. Zvlášť ve dnech, kdy vypukla válka na Ukrajině. A to se nechci navázat do tohoto písničkáře. Já mám jeho songy pořád rád. Ale vážná věc to je. Když byli kněží v různých koutech Jižní Ameriky finančně podporováni mafiány, kteří se živili výrobou a prodejem drog do celého světa... Nebo když se Německá církev ve třicátých letech dostala do područí nacionálního socialismu, vedeného Adolfem Hitlerem... To vrhá velmi špatné světlo na církev. A tím i na evangelium, na Ježíše samotného.

II. KRISTUS, NE CÍSAŘ

Žena je tedy svobodná, přinejmenším po té vnitřní, duchovní stránce. Ovšem hněv jejích majitelů na sebe nenechal dlouho čekat. Protože lidé dokážou vyšilovat, když jim někdo kazí kšefty. Tito lidé získávali veliký majetek díky tomu, že tu ženu zotročenou zlým duchem sami zotročili a využívali její schopnosti. To je fakt hnus, když nad tím přemýšlíme. Dobře jim tak, že Pavel zničil jejich kvetoucí obchod. Oni v něm ovšem viděli potenciální hrozbu pro celý společenský systém, ve kterém se někomu moc dobře žije. Proto se Pavla a Silase chopili. Drapli je a přivedli před městskou správu. Soudcům řekli:

- *Tito lidé pobuřují naše město.*

A když soudcové viděli, že i přihlízející, rozvášněný a zmanipulovaný dav se obrátil proti Pavlovi a jeho přátelům, bez soudního přelíčení je nechali zbičovat. A pak je poslali za mříže. Bez soudního přelíčení, na které měl Pavel, jakožto římský občan, nárok. To nebyl soud. To byl prachsporný lynč.

A zase se divím... Proč se Pavel nebránil? Proč jim hned neřekl, že má římské občanství? Proč o sobě prohlásil až druhý den, po noci strávené v kobce s nohama v kládě, že má nárok na slyšení a obhajobu? Byl tak vyvedený z míry a překvapený tím, co se děje, že si ani neuvědomil, jaké jsou jeho možnosti? Známe to všichni! Kolikrát jsme si jen doma přehrávali různé hádky s druhými lidmi? Kolikrát jsme si jen vyčítali, že jsme na svou obhajobu neřekli to či ono, čímž bychom těm lidem vytřeli zrak, vzali jim další slova z úst, zavřeli jejich nevymáchané pusy? Kolikrát jsme si slibovali, že příště, příště se už nenecháme zatlačit do kouta? Že příště už nebudeme paralyzováni strachem? A promluvíme v pravou chvíli ta pravá slova na svou obhajobu? Nebo rovnou přejdeme do protiútku? Možná se to přihodilo i Pavlovi... Než se nadál, už seděl v temné kobce s bolavými zády od bičování. Než se vzpamatoval, měl nohy uvězněné v kládě.

Anebo tomu tak nebylo. Možná že tuto možnost zvažoval: Odvolat se na svůj status římského občana. Ale kdyby to udělal, dokázal by pak těm lidem vysvětlit, že se cítí být víc křesťanem, než Římanem? Že větší jistota v jeho životě je Pán Ježíš, než římský císař? Že je ochoten pro Krista žít, ale také trpět? A nakonec v jeho jménu a pro jeho slávu i zemřít? Díky tomuto příběhu z knihy Skutků Pavlova slova z listu Filipským vyznívají mnohem silněji.

- ¹² *Rád bych, bratří, abyste věděli, že to, co mě potkalo, je spíše k prospěchu evangelia, ¹³ takže po celém soudu i všude jinde je známo, že jsem vězněn pro Krista, ¹⁴ a mnohé bratry právě mé okovy povzbudily, aby se spolehli na Pána a s větší smělostí mluvili beze strachu slovo Boží.* (Fp 1:12-14)

A úplně si představuji, jak to ti filipští křesťané čtou. A říkají si: *Ted' sedí někde v římském žaláři, jako tehdy, když poprvé zvěstoval evangelium v našem městě. To taky začalo tím, že protiprávně seděl ve vězení, pamatujete?*

Možná že tehdy Pavel zachoval chladnou hlavu. A říkal si: *Chtějí mě uvěznit kvůli Kristu, dobře tedy. Bude-li můj Pán chtít, z vězení vyjdu. Ale raději se stanu vězněm kvůli Pánu Ježíši, než abych byl svobodným díky císaři.*

Vždycky máme víc možností, jak se můžeme zachovat, bratři a sestry. Nikdy tomu není tak, že musíme volit jen snadnou, pohodlnou cestu, která nejlépe vyhovuje naší lidské přirozenosti. Musíme kráčet za Kristem! A to nás žel někdy staví na obtížné cesty. Před pár dny jsem v kázání zmiňoval Dietricha Bonhoeffera: Evangelického teologa, který se zapojil do příprav atentátu na Adolfa Hitlera. Učinil tak z lásky k trpícím lidem. A z oddanosti vůči Kristu, byť s jeho jednáním mnozí křesťané nesouhlasili. Ten píše ve vězení, z kterého se živý už nedostane, tato slova:

- *Je nekonečně snazší trpět poslušně na lidský rozkaz než následkem vlastního svobodného činu. Je nekonečně snazší trpět ve společenství než o samotě. Je nekonečně snazší trpět veřejně a s poctami než v ústraní a v hanbě. Je nekonečně snazší trpět nasazením tělesného života než trpět duchovně. Kristus trpěl svobodně, o samotě, v ústraní a v hanbě, tělesně i duchovně, a od té doby mnozí křesťané s ním.*

Možná si Pavel vyčítal, že se nepokusil zachránit, když ho vedli do vězení. Možná že se to v něm pralo. Ta malá dušička, která se pořád ptala: *Co se mnou bude? Co s námi bude? Jak se z této kaše dostaneme?* Prala se s vírou, která odpovídala: *Uvidíme. Pán se o nás postará. On nás přece neopustí.* Možná i proto zpívali té noci ve vězení zbožné písně. Protože písně člověk nezpívá jen tehdy, když je mu do zpěvu. Zpíváme právě tehdy, když nám vlastně do zpěvu vůbec není. Nutíme se chválit Hospodina, když se cítíme pod psa, aby nás uprostřed našeho trápení Bůh navštívil. Aby se nás ujal. Aby nám pomohl. Aby nás posílil.

III. ZŮSTÁVÁME, DOKUD SE NÁM NEOMLUVÍ

A tak ti vězňové pro Krista zpívali dlouho do noci. A pak už to šlo ráz na ráz. Zemětřesení. Cely otevřené dokořán. A k smrti vyděšený žalářík, který od vězňů čekal, že utečou. Vždyť jen vězeň padlý na hlavu by zůstal v té smradlavé kobce dál. Navíc pokud byl přesvědčený, že ho do vězení zašili nespravedlivě, no ne? Žalářík tasí meč a chce se zabít, což dává smysl. Protože pokud to neudělá sám, Řím ho nechá popravít veřejně a s hanbou. To byl jediný trest pro žaláříky, kterým utekli vězňové.

Ale Pavel z vězení neutekl. Ani jeho druhové. Proč? To ani mně hlava nebere. Možná proto, že opět nechtěl zahanbit svého vězňovatele, který si ho k sobě kdysi připoutal provazy lásky. Nechtěl uvrhnout do hanby Ježíše Krista. Vždyť co by si o Pavlovi řekli lidé v tom městě, kdyby vzal nohy na ramena? Že to byl zbabělec! Že utekl jako zločinec! Tím útekem by potvrdil svou vinu. A jaké světlo by tímto svým úprkem vrhl na Krista? Špatné světlo! Hanba by v očích těch obyvatel padla nejen na Pavla, ale i na toho, o kterém Pavel v tom městě s takovou vášní kázal. Na Pána Ježíše. Zřejmě proto apoštol neutekl. Místo útěku zachránil život toho žaláříka. Zabránil svému nepříteli, aby spáchal sebevraždu. A navíc mu daroval život, když ho i s jeho rodinou seznámil s Ježíšem Kristem. S tím, který přece i za jeho hříchy umíral na kříži.

- *Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen ty i všichni, kdo jsou v tvém domě.*

No, nakonec se Pavel odvolal na své římské občanství, které ho mělo chránit před rozsudky bez soudu. Ale učinil to zase jako křesťan, ne pouze jako římský občan. Když se mu totiž přišli se strachem omluvit do vězení ti, kteří ho tam včera zašili, spokojil se s omluvou. Slyšíte to? S omluvou! Mohl se jistě soudit. Mohl žádat odškodnění. Žáda měl zmlácená, nohy bolavé. Mohl z této situace něco vytřískat. Něco pro sebe. Ale spokojil se s pouhou slovní omluvou. Proč? Protože další proces by mu znemožnil věnovat se evangeliu.

ZÁVĚR: KTERÁ CESTA OSLAVÍ MÉHO SPASITELE?

Bratři a sestry, celý dnešní příběh nás nakonec vede k tomuto závěru: *Když stojím na rozcestí, smím se ptát, co dobrého mně přinese, když se vydám právě touto cestou.* Ale pak si musím položit ještě jednu otázku: *Co to přinese Ježíši Kristu a jeho evangeliu, když se vydám právě touto cestou? Která cesta uvrhne mého Spasitele do špatného světla? A která cesta ho oslaví?*